

Kommissionens meddelande om EUs Klimatmål 2040 och industriell koldioxidförvaltning – KN2024/00503

Yttrande till Klimat- och näringsdepartementet
Remisstid den 10 maj 2024

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som yttrande över EUs Klimatmål 2040 och industriell koldioxidförvaltning – KN2024/00503 hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Den 6 februari 2024 publicerade den Europeiska kommissionen ett meddelande om ett europeiskt klimatmål till år 2040. Kommissionen har i meddelandet, utifrån en konsekvensanalys samt efter ett offentligt samrådsförfarande, rekommenderat ett mål om 90 procent nettominskning av växthusgasutsläppen till år 2040 jämfört med år 1990. Stockholms stad välkomnar etableringen av ett klimatmål för 2040 med höga ambitionsnivåer.

Klimat- och näringsdepartementet påbörjade 28 februari 2024 en remiss om EU:s klimatmål 2040 och industriell koldioxidförvaltning. Stockholms stad är inte remissinstans men väljer att genom detta ärende besvara remissen.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret ser positivt på många av de centrala delar som återfinns i kommissionens meddelande om ett klimatmål till 2040 men vill dock poängtera att kommissionen bör göra mer för att säkerhetsställa ett urbant perspektiv som möjliggör ett effektivt genomförande i städer, minskar omfattningen av scope 3-utsläpp samt säkerställer finansieringen av den gröna omställningen.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Klimatkrisen är här och nu, och varje makthavare har ett ansvar att agera för att minimera konsekvenserna för kommande generationer. Storstäderna har en viktig roll i omställningsarbetet och i Stockholm har vi satt ambitiösa mål – vi ska vara världsledande i att minska utsläppen och staden ska vara klimatpositiv senast år 2030.

Jag ser positivt på många av de centrala delar som återfinns i kommissionens meddelande om ett klimatmål till 2040. Kommissionen bör dock göra mer för att säkerställa ett urbant perspektiv som möjliggör ett effektivt genomförande i städer, minskar omfattningen av scope 3-utsläpp och säkerställer finansieringen av omställningen.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stockholm den 8 maj 2024

Karin Wanngård

Bilaga

Remiss - Kommissionens meddelande om EUs Klimatmål 2040 och industriell koldioxidförvaltning, dnr KS 2024/347-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Varje rätt steg som tas i den gröna omställningen och därmed motverka den pågående klimatkrisen är ett steg Liberalerna ställer sig bakom. Vi välkomnar stora delar av kommissionens meddelande om klimatmål för 2040 – men vi Liberaler ser att mer behövs för att nå uppsatta mål, både lokalt, nationellt samt internationellt.

Som Sveriges mest EU-vänliga parti, vill vi att unionen ska få fler verktyg för att kunna vara drivande i den gröna omställningen och fortsätta vara världens viktigaste klimat- och miljöorganisation. Bland annat anser vi att det behövs en satsning på koldioxidinfångning där konkreta och bindande mål för varje medlemsland sätts upp.

Det är genom samarbete och verkningsfulla verktyg på EU-nivå som gör skillnad för klimatet vi investerar för morgondagens generationer.

Kommunstyrelsen

Reservation av Gabriel Kroon (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
2. Därutöver anföra följande:

Sverigedemokraterna avstyrker kommissionens klimatmål som innebär långtgående och oproportionerligt negativa effekter för Sverige och Stockholm. Flera destruktiva lagförslag har sin grund i de bristfälliga klimatmålen. Direktiven om tvångsrenovering av fullt fungerande byggnader. Förslag som begränsar möjligheten till skogsbruk, förslag som tvingar bostadsbolag att skrota fullt fungerande nya avfallskvarnar. Med mera. Sverigedemokraterna anser att förslagen bör arbetas om i grunden för inte ha en destruktiv inverkan på industri och utveckling som i sin tur kan leda till en global minskning av koldioxidutsläpp när omvärlden använder Europeiska produkter framför kinesiska eller centralasiatiska.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Liberalernas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande av Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Det är föredömligt att Stockholms stad har valt att svara på EU-kommissionens meddelande om EU:s klimatmål 2040 även fast man inte är formell remissinstans.

Centerpartiet vill att det ska löna sig att vara miljösmart. Den som förorenar ska betala och den som bidrar med positiva miljö- och klimateffekter ska belönas. Det finns fortfarande luckor i EU:s klimatlagstiftning och Centerpartiet vill säkerställa att alla former av klimatpåverkan möts med effektiva, marknadsbaserade styrmedel.

Regeringens agerande, med sänkta klimatambitioner, kan riskera att kosta Sverige 37 miljarder i missade EU-stöd. Det är minst sagt illavarslande och nedbrutet till Stockholm innebär dete att även vi kommer missa ut i klimatstöd.

Stockholm stad borde även driva ännu högre klimatkrav i EU. Vi i Centerpartiet vill höja ambitionsnivån genom att införa ett mål om att EU:s utsläpp ska minska med 95 procent till 2040, jämfört med 1990 års utsläpp, istället för det föreslagna 90 procent. Det är ett ambitiöst mål, men nödvändigt om vi ska klara att nå klimatneutralitet och uppfylla vad vi lovat i Parisavtalet.

Ärendet

EU:s klimatlag ((EU) 2021/1119) innehåller mål som redan överenskommit: en minskning av utsläpp med 55 procent till år 2030 (1990), samt klimatneutralitet till år 2050. Enligt klimatlagen bör kommissionen också föreslå ett klimatmål till år 2040 senast sex månader efter den första globala översynen som genomförs enligt Parisavtalet, vilken skedde vid COP28 i Dubai. Den 6 februari 2024 publicerade kommissionen ett meddelande om ett europeiskt klimatmål till år 2040. Enligt kommissionen öppnar meddelandet upp för en politisk debatt om vägen framåt för EU och utgör ett inspel för nästkommande kommission att inkludera i den europeiska klimatlagen. Meddelandet är övergripande om det kommande klimatramverk som ska genomföra 2040-målet.

Klimat- och näringsdepartementet påbörjade 28 februari 2024 en remiss om EU:s klimatmål 2040 och industriell koldioxidförvaltning. Stockholms stad är inte remissinstans men väljer att genom detta ärende besvara remissen.

Ärendet tydliggör stadens övergripande ståndpunkter om EU:s kommande klimatmål för 2040 i syfte svara på klimat- och näringslivsdepartementets remiss.

Kommissionen har i meddelandet, utifrån en konsekvensanalys samt efter ett offentligt samrådsförfarande, rekommenderat ett mål om 90 procents nettominskning av växthusgasutsläppen till år 2040 jämfört med år 1990.

Meddelandet fokuserar på sju centrala delar för att kunna nå det högt uppsatta målet:

1. Implementering av unionens klimatmål för 2030

Kommissionen meddelar att för att nå de redan uppsatta målen till år 2030 behöver nationella energi- och klimatplaner ha en högre ambitionsnivå samt att implementeringen måste ta i beaktande sektors- och sociala partnerskap.

2. En ekonomi som levererar till medborgare

EU-medborgare är centrala för att åstadkomma en rättvis grön omställning. Marginaliserade grupper, låginkomsttagare, äldre och funktionsnedsatta behöver alla tydligare stöd för säkerhetsställa en jämlik omställning. Kommissionen pekar även på behovet av en ökad kompetensförsörjning och effektiv medborgardialog för att säkerhetsställa medborgares medverkan i omställningsarbetet. Genom systemet för handel med utsläpp (ETS) anger kommissionen att man bättre kan åstadkomma en rättvis omställning, i enlighet med principen om att förorenaren betalar, för att hjälpa marginaliserade grupper.

3. EU:s energisystem

Kommissionen pekar i sitt meddelande på behovet att se över samtliga lågutsläpp och lågenergiintensiva lösningar som behövs för att åstadkomma en omställning av EU:s energisystem. Särskilt lyfts behov av att utveckla nya strategier för koldioxidavskiljning och lagring (CCS) och koldioxidavskiljningstekniker (CCU) tillsammans med utfasning av fossila energikällor. Meddelandet lyfter särskilt

behovet av energieffektiviseringar i bostadssektorn och infrastruktur för elektrifiering som centrala delar för att åstadkomma omställningen av energisystemet.

4. Industrins minskning av koldioxidutsläpp

Kommissionen menar att den gröna industrin spelar en allt mer central roll för att nå klimatmålen. Särskilt viktigt blir nya satsningar på grön teknik som präglas av en allt större konkurrens på den globala marknaden. Kommissionen manar därför för ökade innovationssatsningar, bättre partnerskap med likasinnade och ökat fokus på små- och medelstora företag. Här läggs även vikt på behovet av ökad offentlig finansiering genom nya satsningar på planerna för återhämtning och resiliens (RRF), innovationsfonden och investeringar genom den europeiska investeringsbanken (EIB). Meddelandet tar även upp behovet av ytterligare satsningar på elektrifiering, biobaserade lösningar, förnybara bränslen, cirkulär ekonomi samt hållbar koldioxidavskiljning och lagring av koldioxid från biomassa (BECCS) och CCS, som centrala nya innovationer för att nå 2040-målen.

5. Fossilfria transporter och mobilitetslösningar

Kommissionen anger att samtliga delar av transportsektorn behöver ses över; både land-, havs- och flygbaserade transportalternativ. Även infrastruktur för ökad elektrifiering, framtagande av nya biobaserade bränslen, urbana mobilitetslösningar och satsningar på järnvägen beskrivs som centrala för att nå 2040-målet.

6. Mark, livsmedel och bioekonomi

Kommissionen anger vikten av ett jord- och skogsbruk som bidrar till trygg livsmedelsförsörjning, biologisk hållbara lösningar, restaurering och omhändertagande av natur samt nya lösningar för klimatanpassning. Vikten av en hållbar och konkurrenskraftig livsmedelsproduktion lyfts och man menar att biomassa och biobaserade material från dessa sektorer kan bidra till att hitta nya lösningar för andra sektorer. Detta kan ske genom hanteringen av avfall, framtagandet förnybara bränslen, BECCS samt nya biobaserade produkter och kemikalier. Kommissionen pekar även på att 2040-målet är beroende av att utnyttja synergier mellan klimatsatsningar, biologisk hållbarhet och andra miljörelaterade målsättningar.

7. Framtida investeringar

Kommissionen anger att det kommer krävas ökad finansiering, både från offentlig och privat sektor, för att kunna nå 2040-målet. Vidare bör finansieringen vara styrd av en strategisk agenda som riktas dit behoven finns. Detta bör ske genom koordinering av EU:s institutioner och medlemsstaterna för att investeringar ska vara så träffsäkra som möjligt. Kommissionen anger vidare att särskilda satsningar bör göras på forskning och innovationsområdet genom exempelvis Horisont-program, innovationsfonden och den nya plattformen för strategisk teknologi (STEP).

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 mars 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad välkomnar etableringen av ett klimatmål för år 2040 som sätter EU i en tydlig riktning att nå klimatneutralitet senast år 2050. Införandet av ett bindande delmål för år 2040 är nödvändigt för att nå Parisavtalets målsättningar och går väl i linje med Stockholms klimatmål om en klimatpositiv stad till år 2030 och en fossilfri stad till år 2040.

Implementering av unionens klimatmål till 2030

En majoritet av EU-lagstiftningen inom EU:s gröna giv genomförs på lokal nivå. I dagsläget finns behov att utveckla fler verktyg som kan användas för klimatomställning i ett lokalt perspektiv. För att säkerställa att EU framgångsrikt hanterar en långtgående grön omställning kommer närmare samarbete mellan den europeiska, nationella och lokala nivån att vara nödvändigt framöver.

Stockholms stad välkomnar kommissionens meddelande som uppmuntrar medlemsstaterna att vidta konkreta åtgärder tillsammans med berörda sektorer och lokala aktörer, för att nå de uppsatta målen till år 2030. Staden ställer sig även positiv till att öka ambitionsnivåerna i de nationella energi- och klimatplanerna för att snabba på den gröna omställningen.

En ekonomi som levererar till medborgare

Det långsiktiga målet i genomförandet av den gröna omställningen är ett rättvist och välmående samhälle med en modern och konkurrenskraftig ekonomi.

Stockholms stad välkomnar att kommissionens meddelande tydligt tar upp vikten av en jämlik och rättvis omställning som fokuserar på medborgarnas perspektiv där principen om att förorenaren betalar kan leda till etableringen av nya EU-fonder och nationella satsningar för att nå det uppsatta målet till 2040.

EU:s energisystem

EU:s och Stockholms stads klimatpolitik utgår från att i första hand minska utsläpp av växthusgaser. Teknik för avskiljning och permanent lagring av koldioxid kommer dock behövas som kompletterande åtgärder för att nå målet om klimatneutralitet. BECCS är ett av mest kostnadseffektiva sätten att hantera de utsläpp som är svåra att minska. Det är av största vikt att ett ramverk utvecklas där offentligt och privat kapital kan samfinansiera branschen, minimera kostnaderna för skattebetalarna och välkomna företagens vilja att börja anamma principen om att förorenaren betalar.

Stockholms stad välkomnar att kommissionen i sitt meddelande tydligt märker ut BECCS, energieffektiviseringsåtgärder både generellt och specifikt för byggnader, samt den bredare omställningen från fossila källor till hållbara energilösningar som prioriterade områden för att nå 2040-målet.

Stockholms stad uppmanar kommissionen att utveckla riktad finansiering för att åstadkomma omställning av sektorn.

Industrins minskning av koldioxidutsläpp

Stockholms stad är i egenskap av innovationsledande europeisk huvudstad positiv till ytterligare satsningar på teknisk innovation. Att nå klimatneutralitet kommer kräva ökat fokus på att minska omfattningen av utsläpp i scope 3 (scope 3 inkluderar de utsläpp som sker utanför en aktörs direkta kontroll och verksamhet, exempelvis via leverantörer eller tillverkning). Stockholms stad har satt ett mål att minska de konsumtionsbaserade utsläppen med 50 procent till år 2030 jämfört med nivåerna år 2019.

Koldioxid som ”råvara” inom material, kemikalie- och energiindustrin bedöms öka snabbt, varför ett viktigt initiativ på EU-nivå är inrättandet av en effektiv gemensam infrastruktur för transport av koldioxid från där det fångas in till lagringsplatser och ställen där det kan användas.

Stockholms stad välkomnar kommissionens förslag att stödja ambitionen om att etablera en stark cirkulär EU-lagstiftningsram och styra EU-marknaden mot mer hållbara varor och tjänster. Ett tydligt mål på EU-nivå tillsammans med en EU-gemensam beräkningsmetod är ett steg i rätt riktning för att vägleda både strategisk planering och beslutsfattande. Det bidrar även till att förbättra transparens och ansvarsskyldighet för involverade parter.

Stockholms stad välkomnar även kommissionens ambition att genomföra riktade satsningar för att stimulera innovation och investeringar, men ser ett behov av att tydligare lyfta städernas roll i arbetet. Finansiering från EU- och nationell nivå krävs för att undvika att en alltför stor ekonomisk börda läggs på lokala och regionala aktörer. Stockholms stad uppmanar även kommissionen att tydliggöra utsläppen inom scope 3 och relationen till de totala utsläppen.

Fossilfria transporter och mobilitetslösningar

Transporter är den största källan till klimatutsläpp i Stockholm och utsläppen från trafiken förväntas öka de kommande åren till följd av förändringar i den nationella politiken (Regeringens budgetproposition 2024, utgiftsområde 20 klimat, miljö och natur). Elektrifiering, ökad inblandning av biodrivmedel och minskad fordonstrafik är enligt Trafikverkets analyser viktiga verktyg för att nå klimatmålet för inrikes transporter.

Staden har som målsättning att till år 2030 minska utsläppen från transportsektorn med 80 procent jämfört med år 2010. Privatbilismen behöver minska för att nå klimatmålen, men också för att minska buller-, luft- och vattenföroreningar. Stockholms stad har ett mål om att minska biltrafiken med 30 procent till år 2030 jämfört med nivåerna år 2017. Stockholms stad arbetar även med insatser för att minska utsläppen av marina transporter samt förbättra förutsättningarna för cyklister och fotgängare med sikte på en utsläppsfri innerstad år 2030.

Staden stödjer kommissionens ambitioner att hitta nya lösningar för klimatneutrala bränslen och behovet av en ökad takt av elektrifiering av transporter, både genom nya finansiella verktyg och vägledande lagstiftning.

Stockholms stad stödjer även kommissionens beslut att titta på hela transport- och mobilitetskedjan. Inkluderingen av den marina sektorn i ETS-regelverket är en viktig komponent för att möjliggöra nya investeringar och snabba på omställningen inom transport- och mobilitetssektorn. Kommissionens uttalade ambitioner om satsningar på multimodala, gröna och urbana lösningar är även viktiga komponenter för att nå klimatmålen till 2040.

Mark, livsmedel och bioekonomi

Stockholms stad arbetar för att skydda och stärka stadsnaturen och den biologiska mångfalden. De ekosystemtjänster som stadens parker, gatuträd och naturreservat bidrar med spelar en avgörande roll för stadens resiliens i ett förändrat klimat.

Staden har i sin handlingsplan för klimatanpassning identifierat investeringsbehov och särskilda områden som kräver vidare arbete, så som förmåga att hantera skyfall och värmeböljor. Staden arbetar även med kretsloppsanpassade och cirkulära avfallslösningar för att nå målet om ett fossilbränslefritt Stockholm år 2040.

Stockholms stad uppmuntrar kommissionens ambition att se över behovet av ytterligare investeringsmöjligheter för biobaserade lösningar och skapandet av förbättrade värdekedjor för att öka hållbarhetsarbetet för avfalls-, livsmedels- och kemikaliesektorn.

Stockholms stad uppmanar dock kommissionen att tydligare se över aspekterna av växthusgasutsläpp och biologisk hållbarhet kopplat till jord- och skogsbruket.

Framtida investeringar

För att genomföra målet på EU-nivå om att sänka utsläppen med 55 procent till år 2030 jämfört med 1990 års nivåer krävs omfattande investeringar. EU-finansiering kommer att vara avgörande för regioner och kommuner och deras förmåga att uppnå EU:s mål om klimatneutralitet, och spelar en central roll i att påskynda den gröna omställningen.

Stockholms stad välkomnar kommissionens ambition att bättre samverka med offentlig sektor kring behov av strategisk finansiering, men ser att städernas och lokala aktörers perspektiv behöver förstärkas. Förståelse för de specifika regionala och lokala perspektiven är särskilt viktiga för att säkerställa att finansieringslösningarna blir träffsäkra.

Staden uppmanar vidare kommissionen till att bättre tillvarata den kapacitet som finns inom missionen om Net Zero Cities och missionsstäderna genom att underlätta tillgången till EU-, nationella och regionala medel samt privata investeringar i projekt som bidrar till den gröna omställningen.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser remissen besvarad i enlighet med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.